

Oponentský posudek habilitační práce Hany Pelouškové *Německé konstrukce s es a jejich české protějšky*

1. Obecná charakteristika tématu a přístupu k němu

Téma disertace, k němuž odkazuje její název, je téma členité a komplikované, třebaže hlásková elementárnost německého slova *es*, kolem něž je soustředěna rozsáhlá oblast jevů, tomu nenasvědčuje. Toto německé slovo je neobyčejně zajímavým jazykovým znakem. Podobá se svými dvěma hláskami a soustavou svých funkcí českému slovu *to*, s nímž je z menší části ekvivalentní, na rozdíl od českého *to* však nemá ukazovací funkci a jeho funkce odkazovací je omezena na nepřízvučné, příklonné pozice ve větě.

Autorka se resumujícím a kompilačním způsobem snaží věnovat celému funkčnímu spektru konstrukcí s *es*, přičemž největší empirická pozornost je věnována korelačním funkcím tohoto slova.

Podle vlastních slov autorčiny je cílem její práce „popsat co nejdetailněji české protějšky německých konstrukcí s *es* a připravit teoretický podklad pro formulaci lingvodidaktických doporučení ke zvládnutí dané problematiky ve výuce německého jazyka českých rodilých mluvčích, případně ve výuce českého jazyka německých rodilých mluvčích.“ (s. 11)

Kdybych se měl držet doslova autorčiny slov o cíli její habilitace, zejména slov „popsat co nejdetailněji české protějšky německých konstrukcí s *es*“, musel bych prohlásit, že autorka tohoto cíle nedosáhla. Samotný fakt, že k určitému typu německé konstrukce s *es* uvádí vždy jeden nebo několik dokladů z paralelního korpusu ČNK v německém originálu i jeho českém překladu, ještě neznamená, že příslušné překladové textové ekvivalenty jsou nějakým zobecňujícím, a v tomto smyslu teoretickým „výkladem“ vztahu německé konstrukce s *es* a konstrukce, která jí odpovídá v češtině.

Autorka nicméně podle mne prokázala schopnost poměrně dobře se v rozsáhlém a komplikovaném tématu orientovat, zaujímat kritické postoje k dílčím stanoviskům řady lingvistů a předložit mnohé zajímavé výsledky své práce.

2. Obsah práce

Práce má kromě předmluvy, závěru, resumé a seznamu literatury šest oddílů: 1. Metoda výzkumu, dokladový materiál; 2. Stav bádání; 3. *Es* v historickém vývoji; 4. Frekvence *es*; 5. Kookurenční analýza *es*; 6. Funkce *es*. Oddíl šestý je jádrem práce, o čemž svědčí i jeho rozsah: tvoří zhruba její tři čtvrtiny.

Pokud jde o přehled dosavadních lingvistických poznatků o funkcích německého *es* a jeho českých ekvivalentech, autorka užitečně člení sumu těchto poznatků podle kategorií jejich zdrojů, jimiž jsou (a) monografie; (b) studie věnující se slovu *es* pouze z hlediska němčiny; (c) studie o *es* z hlediska kontrastivního; (d) *es* v gramatikách; (e) *es* ve slovnících.

Kapitola 3. je stručná, ale zajímavá jednostránková zmínka o původu a funkcích slova *es* a jeho podobách ve starších fázích vývoje němčiny. Kapitola 4. je věnována frekvenci slova *es* v různých druzích textu a kapitola 5. jeho kookurenci s příkladem kookurenčního *gibt* (např. *Es gibt Karten im Vorverkauf*).

Kapitola 6. o funkcích slova *es* je bohatě členěna do pěti podkapitol, které jsou dále strukturovány do několika podrovin. První z podkapitol nejvyšší roviny klasifikace se zabývá vymezením významových kategorií slova *es* pomocí distinktivních rysů nahraditelnosti, eliminovatelnosti a referenčnosti slova *es* ve větě.

Druhá až pátá podkapitola jsou věnovány jednotlivým funkcím německého *es*: funkci zájmené, funkci poziční, funkci formálního subjektu nebo objektu a funkci korelátu. Autorka se přiklání k těm koncepcím, které vymezují tyto čtyři funkce německého *es*.

Úvodem šesté kapitoly autorka píše: „Spontánní odpovědi českých rodilých mluvčích zabývajících se němčinou na otázku „Co je to *es*?“ bývá nejčastěji „No přece zájmeno!“ V odborné práci na jedné straně může taková „hovorová vsuvka“ překvapit, na druhé straně je však pádným svědectvím toho, jak povrchní znalosti i těch nejfrekventovanějších gramatických jevů i vzdělaní lidé mívají. Z autorčiny formulace nelze bohužel vyčíst, kdo všechno jsou oni „čeští rodilí mluvčí zabývající se němčinou“. Zda jde pouze o její uživatele při komunikaci a tvorbě textů, anebo i o učitele němčiny či dokonce o germanisty. Že je zájmenná funkce centrální, a proto i nejfrekventovanější funkcí německého *es*, měla patrně do doby, než provedla svůj výzkum, zažité i sama autorka práce, neboť na s. 52 svého habilitačního spisu píše, že „převaha nezájmenných *es*“ pro ni byla „překvapením“. Také na s. 58 autorka píše, že „předpokládaný podíl“ pronominálního *es* „byl vyšší“. Pokud tento autorčin předpoklad není podložen nějakými dřívějšími statistikami nebo údaji v publikovaných pracích – a tak tomu zřejmě není, neboť jinak by snad autorka tyto zdroje svého předpokladu zmínila –, jde jen o čistou subjektivní domněnku, jaká do odborné práce spíše vůbec nepatří. Mě naopak překvapuje, že *es* v nezájmenných funkcích je podle autorčiných statistik jen 59%, čili že tyto funkce mají jen mírnou převahu nad funkcí zájmennou. Neboť téměř stejnou odkazovací funkci jako *es* má i slovo *das* a k předmětům řeči pojmenovaným či implikovaným v textu se odkazuje i řadou dalších prostředků.

Značnou část celé habilitační práce (v rámci její šesté kapitoly) představují údaje o obligatornosti či fakultativnosti slova *es* ve funkci korelátu. Autorka zde vhodně vychází z publikovaných seznamů sloves, u nichž se uvádí, že korelační *es* je u nich při jejich užití v určitém typu souvětí (zejm. souvětí s větou uvozenou spojkou *dass* nebo ve větách se závislým objektovým infinitivem) obligatorní nebo fakultativní.

Práce je doplněna statistickými grafy a „lingvodidaktickými“ poznámkami o tom, co a jak ohledně slova *es* učit či neučit.

3. Vědecký přínos

Předložená habilitační práce je značným přínosem pro výzkum gramatiky němčiny i češtiny už samým svým tématem: Jde o jeden z nejzajímavějších gramatických jevů, jaké v němčině a/nebo v češtině existují, a přesto dosud patrně nebyl – soudě podle autorčiny bibliografie – podroben detailnímu empirickému výzkumu, jaký lze již dvě desítky let provádět pouze či především pomocí velkého elektronického korpusu. Statistiky založené na manuálních excerpcích několika, maximálně několika desítek knih, budou velmi pravděpodobně přinášet jiné výsledky než statistiky založené na mnohonásobně větším objemu textů, jaký poskytuje ke snadnému a rychlému prohledání právě jen elektronický korpus a jeho vyhledávací a třídící manažer.

Hlavní zásluhou autorčinou je tedy to, že cílevědomě a rozsáhle pracovala s takovými potenciálními zdroji dat a získala z nich mnohé cenné informace, které potvrzují nebo vyvracejí dřívější (většinou již několik desítek let staré!) údaje o obligatornosti či fakultativnosti korelačního *es*.

4. Kritická stanoviska

4.1. Kritické stanovisko k reflexi dosavadních poznatků o tématu práce

Knižní monografie

Autorka stručně resumuje a kriticky hodnotí celkem šest knižních monografií. V práci je jich sice uvedeno sedm, avšak jedna z těchto prací je článek, nikoli kniha.

Nejstarší z těchto prací je známá monografie Herberta Pütze *Über die Syntax der Pronominalform „es“ im modernen Deutsch* z roku 1975. Autorka uvádí v tabulce devět

Pützových funkcí slova *es*, k nimž dospěl na základě pěti distribučních kritérií, ani k jedné z těchto funkcí však neuvádí alespoň jednu příkladovou větu. Pochybuji, že se najde čtenář, který si jen na základě přítomnosti či nepřítomnosti daného rysu dovede sestavit devět různých vět, z nichž každá bude obsahovat slovo *es* v jiné funkci.

Z článku (omylem zařazeného mezi knihy) Janine Marx-Moyseové H. Peloušková upozorňuje na snahu autorky „najít odpověď“ na otázku, kdy je *es* v řídicí větě nepřipustné, obligatorní či fakultativní“ a dodává k tomu, že „Nerodilý mluvčí nenajde spolehlivý klíč k řešení a lingvodidaktik upadá do skepse.“ (s. 21) Přitom však je zcela zřejmé, že onen „klíč“ ve skutečnosti existuje a je velmi jednoduchý a triviální – stačilo by naučit se příslušné seznamy sloves, pokud by odpovídaly realitě, nazpaměť. Například bychom se naučili, že pokud je predikát reprezentovaný slovesem *ablehnen* doplněn závislou předmětovou větou, musí věta řídicí obsahovat korelační *es*: *Ich lehne es ab*, ..., nikoli jako v češtině.

Články

Pokud jde o články obsahující převážně teorii, nejvíce patrně zaujme reprodukce výkladu známého ruského germanisty V. Admoniho, podle nějž má *es* „jedenáct nejdůležitějších způsobů užití (Gebrauchsweisen)“. Opět je třeba litovat, že v habilitaci H. Pelouškové nenalezneme alespoň jedenáct různých vět obsahujících *es* pokaždé v jiné funkci. V. Admoni tyto funkce jistě ilustroval pokaždé alespoň jedinou větou. Seznamy sloves, u nichž se *es* užívá obligatorně nebo fakultativně obsahují podle Pelouškové články B. Latoura z r. 1981 a články V. Ulvestada a H. Bergenholstze z let 1979 a 1983. Z těchto seznamů pak autorka vychází při práci s korpusem.

Gramatiky

Nejvíce si autorka patrně cení klasifikace provedené v gramatice Duden (2005): (a) zástupce nominální fráze (zájmeno); (b) pseudoaktant (*es* ve funkci formálního subjektu nebo objektu); (c) korelát; (d) „Platzhalter“, neboť přesně s jejími čtyřmi funkcemi ve své habilitaci pracuje, i když tyto funkce pojmenovává jednodušeji. Upozorňuje také na „Engelovy seznamy“ sloves, „u nichž je korelát obligatorní, fakultativní nebo zcela vyloučen.“ (s. 37)

Pokud jde o mou srovnávací gramatiku (cituje pouze 1. vydání z r. 2003, přestože 2., opravené vydání vyšlo na jaře 2015), autorka k ní podotýká, že „je obtížné si z dílčích poznámek učinit komplexní obraz sledované problematiky“. Dávám autorce za pravdu, pouze pokud jde o celé funkční spektrum německého *es*, avšak pokud jde o jeho funkci korelační, jíž je v habilitaci věnováno nejvíce místa, pak H. Peloušková buď příslušnou kapitolu v gramatice nenalezla (je označena 9.2.4 Užívání korelativ) nebo tuto kapitolu považuje za natolik stručnou a/nebo nevěrohodnou, že nepovažuje za nutné se jí zabývat, anebo záměrně zamlčuje pravdu.

Slovníky

Autorka vhodně a užitečně komentuje zpracování hesla *es* v několika slovnících. Velmi kriticky, dlužno dodat že oprávněně, se staví k údajům klasického překladového slovníku Siebenscheinova. Naopak vysoce kladně hodnotí klasický obrovský německý slovník bratří Grimmů, kde heslo *es* zabírá 35 sloupců hutného textu. Autorka nám z nich poskytuje drobnou ukázkou.

Chybějící prameny

V seznamu literatury postrádám řadu českých prací o funkcích slova *to* v češtině. Především je to monografie L. Zimové *Způsoby vyjadřování větných členů v textu. Konkurence pojmenování, pronominalizace a elize* z r. 1994, dále řada novějších článků I. Kolářové a její

monografie *Význam a konkurence vybraných druhů odkazovacích zájmen v kontextu*, 2014 (vyšlo na jaře 2015) a konečně můj článek „Kataforické korelativum *to* s větami podmětovými a předmětovými“ z r. 2004. Autorka dokonce necituje ani můj příspěvek „Zur Thematisierung des finiten Prädikats in Sätzen mit postponiertem Subjekt“ z r. 2009, který je uveřejněn ve sborníku, jehož je editorkou.

Divné je také, že autorka necituje nejnovější *Akademickou gramatiku spisovné češtiny* z roku 2013, kde jsou užívání korelativ věnovány čtyři stránky.

Udivuje rovněž, soudě podle autorčiny bibliografie, že nejméně za posledních deset let nikde na světě nevyšla žádná speciální práce o funkcích slova *es* v němčině, která by stála za zmínku. Pokud tomu tak vskutku je, je to nedobré svědectví o kvalitě našeho oboru.

4.2. Kritické stanovisko ke způsobu a výsledku práce

4.2.1 Obecné poznámky

Celý habilitační spis na mě dělá dojem všemi možnými prostředky „nafouknutého“ díla, které má mít podstatně víc stránek, než by bylo nutné. Nejde mi ani tak o množství mezer na každé stránce, o stereotypní opakující se zdouhavé výklady, o několikanásobné opakování týchž dokladových vět. Spíše mám na mysli fakt, že zatímco mnohé důležité aspekty zkoumaného jevu (resp. aspekty poměrně rozsáhlé množiny jevů dílčích) v práci postrádám, mnoho výkladů je zbytečně věnováno jevům obecně a dávno známým. Např. na s. 138 autorka píše: „Výsledky provedené analýzy ukazují, že

- v češtině kategorie formálního podmětu neexistuje.“

Toto autorčino tvrzení je zbytečné i problematické zároveň: Pokud bychom měli na mysli jen případy typu *Es regnet – Prší*, pak jde o tvrzení zbytečné, pokud bychom brali v úvahu i případy typu *V trávě to zašustilo*, pak jde o tvrzení problematické. Slovo *to* bychom totiž v podobných případech mohli pokládat za formální subjekt/podmět. Lze jej však pokládat i třeba za partikuli. A samozřejmě lze pojmenovat toto užití slova *to* (i tehdy, pokud budeme mít zájem na objektivitě jeho vymezení) všelijak. V lingvistice se dosud berou jen malé ohledy na konsenzualitu a kolegiální vstřícnost.

Pokud autorka několikrát na různých místech své práce opakuje, že „odlišné struktury českých protějšků lze většinou přičíst konkrétnímu překladatelskému postupu [...]“, pak je třeba se tázat, co právě k tomuto a ne jinému řešení překladatele vedlo. Je zcela nepodstatné, že sami překladatelé si podobné otázky nekladou a často ani netuší, co je k tomu či onomu řešení vedlo. Nejsou to totiž zpravidla gramatici a o tom, co všechno je gramatika, zpravidla nemají tušení. Při překládání je totiž obvykle vede totéž rychlé intuitivní myšlení, jaké vede ruku překladatelovu.

V rámci kategorie „formálního subjektu“ autorka nerozlišuje mezi případy větných struktur, v nichž je *es* obligatorní nezávisle na pozici ve větě – např. *Es regnet heute seit Morgen. – Heute regnet es seit Morgen.* –, a případy, v nichž *es* stojí obligatorně jen na začátku věty jako „Platzhalter“, kdežto uprostřed nebo na konci věty stát nemusí, např. *Es fröstelt mich – Mich fröstelt (es)*. To je ovšem rozdíl zcela zásadní. Autorka vůbec věnuje jen malou systematickou pozornost rozdílům v užívání formálního či korelačního *es* podmíněným slovosledem. A to přesto, že v obecné rovině na tuto podmíněnost poukazuje.

Na s. 76 v poznámce 135 autorka upozorňuje, že „Tento exkurs“ (do problematiky německého slovosledu – pozn. FŠ) je určen zejména širšímu (laickému) okruhu čtenářů.“ Této poznámce nerozumím. Proč se v habilitačním spisu berou ohledy na jakéhosi „laického čtenáře“?

Zcela zásadní námitku mám k faktu, že autorka svůj výzkum omezila na paralelní korpusy a nepracovala – alespoň v některých případech – s obrovským korpusem

mannheimským. Níže ukážu na několika příkladech, k jak jiným výsledkům by autorka dospěla.

Na s. 187 autorka píše: „Takto bychom pochopitelně mohli pokračovat u všech sloves seznamů, což není nutné.“ K tomu podotýkám, že tento postup měl být naopak centrálním předmětem autorčina výzkumu. Neboť je zcela zřejmé, že jednotlivá slovesa i jmenná predikativa se chovají vzhledem ke korelačnímu *es* různě. O tom svědčí právě ony seznamy. Na seznamu sloves, která svůj objekt začleňují (také) formou věty a **nevyžadují přítomnost korelačního *es***, bude např. sloveso *erreichen*; např.: *Er erreichte, dass Bremen als souveräner Staat in den Deutschen Bund aufgenommen wurde*. V češtině je tu naopak korelační *toho* **silně preferenční: *Dosáhl toho, že Brémy byly jako suverénní stát přijaty do Německého svazu*** (můj překlad) V korpusu SYN (2016) je poměr větných začátků *Dosáhl toho, že* : *Dosáhl, že* 502 : 56 čili zhruba 10 : 1. Přitom v mém osobním úzu by toto korelační *toho* bylo nejen preferenční, ale dokonce obligatorní. Jak ukazuje mannheimský korpus, v němčině je poměr mezi *Er erreichte es, dass* a *Er erreichte, dass* obrácený – výrazně tu převládá užívání slovesa bez korelativa.

4.2.2. Kritika konkrétních tvrzení

K otázce gramatičnosti

Autorka na s. 72 cituje větu *Das Theater besaß in der Zeit politische Bedeutung, es schuf ein geistiges Klima* a její český překlad *Divadlo mělo v té době politický význam, vytvářelo duchovní klima* a říká k tomu, že v české větě by ekvivalentní *ono* působilo „uměle a nepřirozeně“. Avšak „uměle a nepřirozeně“ může znít i to, co je třeba uměleckým záměrem prozaikovým nebo co je běžnou součástí právního jazyka – např. *odsuzuje se na dvě léta až pět roků* namísto běžného opačného *dva roky až pět let*. V případě odkazovacího *ono* však jde spíše o nefunkčnost a v tomto smyslu negramatičnost jeho užití. Že se české *ono* neužívá jako prostředku odkazování na předmět řeči vyjádřený v předchozím textu substantivem, lze prokázat korpusovými doklady. Větného začátku *Ono* + sloveso se užívá ve větách jako *Ono je dobré číst ty dokumenty*. Jednoduchým dotazem snadno a rychle zjistíme, že korpus SYN z r. 2016 obsahuje 106 dokladů větného začátku *Ono je těžké*, 60 dokladů větného začátku *Ono je dobré*, 44 dokladů větného začátku *Ono je hezké* atd.

K podtypům pozičního *es*

Závažné rozpory v sobě obsahuje autorčin pokus v rámci „pozičního *es*“ rozlišit jeho tři podtypy: poziční *es* tematizační, čisté a retematizační. Zatímco „retematizační“ a „čisté“ poziční *es* podle autorky může stát pouze na začátku věty, např. *Es muss unbedingt einmal aufgeräumt werden bei dir* kdežto při obsazení první pozice ve větě jiným větným členem toto *es* mizí: *Bei dir muss unbedingt einmal aufgeräumt werden*, „tematizační poziční *es*“ nemusí stát na začátku věty (Např. *Mir graute es schon immer vor dir*.), což je v příkrém rozporu s definicí „pozičního *es*“, které je definováno právě tak, že stojí pouze na začátku věty, zatímco při změněném slovosledu se neužívá.

Případy sloves jako *frösteln*, jichž se užívá osobně (*Ich fröstle*) i neosobně, přičemž se užívá nebo neužívá formálního *es* (*Mich fröstelt (es)*.) by bylo vhodné pojednat jako specifickou kategorií sloves chovajících se syntakticky určitým způsobem a snažit se zjistit podmínky, za nichž se užívá té nebo oné z daných tří **syntaktických variant téže sémantické propozice**. O to se však autorka nepokusila.

K pozici tematického zájmenného objektu

Autorka se dopouští zásadní hrubé chyby tvrzením (s. 80), že „Umístění označení osoby zájmenem nebo substantivem v akuzativu nebo dativu na začátku věty je vždy příznakové a u zájmen rematizační [...]“ Podobně píše i na s. 92, že „Předsunutí na první pozici ve větě (pod přízvukem) má rematizační efekt“ a na s. 101, že „Umístění označení osoby zájmenem nebo substantivem v akuzativu nebo dativu na začátek věty je vždy příznakové a u zájmen zpravidla rematizační.“ Přitom její vlastní dokladové věty na s. 105, 106, 107, 110, 112, 113, 115 a 120 ji usvědčují z hrubého omylu. Např. *Ihm schaudert nicht von ihr.* – *Neděsí se jí.* nebo *Ihm schwindelte leicht der Kopf.* – *Točila se mu slabě hlava.* (s. 113). Věty jako *Von ihr ist neulich ein Roman erschienen* jsou v němčině běžné a předmět řeči označený zájmenem v nich má obvykle tematickou platnost; to znamená, že jejich slovosled odpovídá takovému českému slovosledu, v němž zájmeno stojí uprostřed věty: *Nedávno jí vyšel román.* Srov. např. tento korpusový doklad: *Die 75 m lange Kirche wurde um 1220 geweiht. Von ihr ist nur die flache Chorabschlusswand mit sechs lanzettförmigen Fenstern erhalten.* – *Kostel dlouhý 75 metrů byl vysvěcen kolem roku 1220. Zachovala se z něj jen plochá stěna uzavírající chór se šesti lancetovými okny.* (můj překlad).

K překladovým ekvivalentům

Záslužné je shromáždění 13 překladových ekvivalentů německé fráze *es abgesehen auf jemanden/etwas haben*. Přitom by bylo ovšem vhodné poukázat na to, že tato různá řešení se liší také různou mírou věrnosti originálu. Např. ekvivalent v pořadí desátý na s. 160 je myslím smyslu originálu dosti vzdálen. Místo restriktivně atributivní věty *k němuž mířil* by podle mě byl věrnější překlad např. *keré si vyhlédl*.

K pozici akuzativního es

Na s. 168 autorka píše: „*Es* v pozici akuzativního doplnění stojí většinou fakultativně výhradně uvnitř věty.“ Této formulaci nerozumím. Korelační *es*, které je koreferenční s objektem, jistě není většinou fakultativní, ani nestojí výhradně uvnitř řídicí věty, ale často stojí na jejím konci. Např. větný začátek *Ich hasse es zu* má v mannheimském korpusu 143 dokladů, zatímco větný začátek *Ich hasse zu* tu má pouhých 5 dokladů! Jeden z nich stojí v tomto kontextu: *Doch der schlimmsten Droge des Sportlers ist er immer noch verfallen, dem Wettkampf. 'Ich hasse zu verlieren und liebe zu gewinnen', sagt Wilander [...]*

K otázce obligatornosti, fakultativnosti a nepřipustnosti korelačního es

Na s. 190 autorka píše: „O slovesech s obligatorním *es* hovoříme tehdy, kdy se v 90% dokladů *es* vyskytuje.“ K tomu mám zásadní připomínku: Mnoho záleží na tom, s jak velkým korpusem budeme pracovat. Nicméně 10% podíl konkurenční struktury není podle mě nikdy zanedbatelný. Mnohem vhodnější by tu podle mě bylo hovořit o silné preferenci. O obligatornosti by se snad dalo hovořit u podílu maximálně jednocentního.

Na jaké zcestí při hodnocení obligatornosti, fakultativnosti či nepřipustnosti korelačního *es* nás může dovést jednak práce s nedostatečně rozsáhlým korpusem, jednak nerespektování slovosledu, ukáží na jediném příkladu: Na s. 196 autorka píše: „V řídicích větách s adjektivem *falsch* je korelát *es* obligatorní.“ Avšak pokud věta tímto predikativem začíná (*Falsch ist, dass*), je tomu – jak ukazuje mannheimský korpus – přesně naopak – **výrazně převládá struktura bez korelativa!**

5. Poznámky k terminologii a užívanému jazyku:

Na s. 142 autorka píše: „tzv. mediální konstrukce s reflexivizovanými slovesy a dvěma adverbialními objekty“ – tyto konstrukce se však v české lingvistice dosti běžně nazývají „dispoziční“.

Slovo *to* autorka vícekrát ve své práci nazývá deminutivním tvarem „slůvko“. Myslím, že v odborné práci to není vhodné.

Místo vžitého výrazu „frekventovaný“ užívá autorka výrazu „frekventní“. Ani tato terminologická variantnost se mi nezdá vhodná.

Na s. 143 je za větou *Im Zug wird schlecht geschlafen.* v závorce napsáno (exaktní) – tomu nerozumím.

6. Závěrečné zhodnocení

Práce Hany Pelouškové je věnována složité soustavě gramatických jevů, která dosud nebyla v úplnosti empiricky prozkoumána a popsána. Zásluha této práce je tedy především v tom, že k této oblasti jevů obrací intenzivní pozornost. Práce přináší mnoho cenných informací, ty je však třeba pečlivě ověřovat, neboť, jak upozorňuji ve svém posudku, mnohé z nich jsou mylné, zejména proto, že zkoumaný jev nebyl zasazen do všech relevantních souvislostí a že nebyl ověřován na větším materiálu, jenž mohl být snadno získán z mannheimského korpusu.

Pokud by práce měla být publikována, velmi doporučuji důkladně ji přepracovat a dopracovat.

Vzhledem k četným kvalitám práce, byť zčásti devalvovaným zmíněnými omyly a nedostatky, ji **doporučuji** jako jednu z podmínek pro zahájení habilitačního řízení.

Habilitační práce splňuje požadavky standardně kladené na úroveň habilitačních prací v oboru.

Doc. PhDr. František Štícha, CSc.